

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntö: VN/10618/2024

Asia: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi - Työryhmän mietintö

Takuusäätiön lausunto oikeusministeriölle, Kuluttajansuojalain uudistamista vihreän siirtymän edistämiseksi koskevaan työryhmän mietintöön

Takuusäätiö on valtakunnallinen sosiaalialan järjestö, jonka tarkoituksena on tukea kansalaisten velkaongelmien ehkäisyä ja niiden ratkaisemiseen tähtääviä toimintoja. Aivan erityisesti säätiö edustaa talous- ja velkaongelmia kokeneiden henkilöiden näkökulmaa. Takuusäätiön työntekijät kohtaavat vuosittain yli 10 000 taloudellisesti haasteellisessa tilanteessa olevaa asiakasta, sekä n. 3 000 – 4 000 taloudellisesti ongelmallisissa tilanteissa olevien ihmisten kanssa työskentelevää sosiaali-, terveys- ja järjestöalan ammattilaista ja vapaaehtoista. Henkilöasiakastyön lisäksi Takuusäätiö mm. seuraa aktiivisesti kulutusyhteiskunnan toimintaa, rahoituspalveluja, maksamisen muutosta sekä toimii kotitalouksien talousosaamisen edistämiseksi. Takuusäätiön lausuntonäkemykset perustuvat näihin näkökulmiin.

Takuusäätiö pitää tärkeänä lainsäädännöllisiä edistysaskelia, joiden tavoitteena on edistää vihreää siirtymää. Sen paremmin suomalainen yhteiskunta kuin muukaan maailma ei kestä nykyisenkaltaista jatkuvaan kulutuksen lisäämiseen perustuvaa yleistä toimintatapaa. Takuusäätiön näkemyksen mukaan tulee olla lähtökohta, että esimerkiksi uusien tavaroiden kulutus perustuu vain ja ainoastaan tuotteiden mahdollisimman pitkälle laskettavissa olevalle käyttöiälle ja tuotteiden toistuvalla korjattavuudella. Lainsäätäjän tulee Takuusäätiön näkemyksen mukaan käyttää aktiivisesti lainsäädännöllisiä ohjauskeinoja sekä tarvittaessa säätää myös toimivia sanktiokäytäntöjä, jotta kuluttaminen ja ennen kaikkea tuotekauppa sekä tuotteiden markkinointi ja valmistus saadaan tukemaan kestävämpää kuluttamista. Nyt lausuttavana oleva työryhmämietintö Vihreän siirtymän kuluttajanduojadirektiivin käyttöönottamisesta on oikea askel kohti kestävämpää kuluttamisympäristöä. Käyttöönoton jatkotyössä Takuusäätiö haluaa kiinnittää huomiota vielä seuraaviin näkökulmiin:

Takuusäätiön näkemyksen mukaan kuluttajansuojalakiin esitetyt muutokset ovat kannatettavia vihreän siirtymän tavoitteiden saavuttamisen kannalta. On tärkeää, että lainsäädännössä on selkeästi kielletty totuudenvastaisten ja harhaanjohtavien tietojen esittäminen tavaran kestävyyydestä, korjattavuudesta ja kierrätettävyydestä sekä kulutushyödykkeen muista ympäristöön, yhteiskuntaan ja kiertotalouteen liittyvistä ominaisuuksista.

Samalla tavoin on tarpeellista, että tuotteiden markkinointi perustuu niihin seikkoihin, jotka tosiasiallisesti kuvaavat sen kannalta merkityksellisiä tietoja ja ominaisuuksia. Täten kiello markkinoida kulutushyödykettä merkityksettömillä ja ominaisuuksiin perustumattomilla seikoilla on kannatettava.

Takuusäätiö pitää tärkeänä myös sitä, että luvalliset markkinointitoimet koskevat ja käsittelevät vain niitä toimia, jotka ovat jo tehtyjä tai olemassa. Tuotteita ei tule markkinoida tuleviin mahdollisiin ja oletettuihin hyötyihin perustuen. Tuotteiden valmistaja voi toki kertoa omista vastuullisuustoimistaan osana itseään koskevan informaation jakamista, mutta aikomuksilla ja mahdollisilla positiivisilla ympäristövaikutuksilla spekulointia ei tule sallia harhaanjohtavasti minkään tuotteen markkinoinnissa, ellei tämä tuote jo myyntihetkellä täytä näitä vaikutuksia.

Takuusäätiö pitää hyödyllisenä myös sitä, että tuotekaupan yhteydessä informoidaan selkeästi tuotteiden käytettävyyden kannalta tärkeät asiat, kuten

todelliset takuuehdot ja niiden käytännön kattavuus sekä tuotteiden ja niihin liittyvien ohjelmien päivitettävyys.

Takuusäätiön arvion mukaan myös tuotteiden myynnin yhteydessä ilmastu korjattavuuspistemäärä auttaisi kuluttajaa valitsemaan esim. käyttöiältään pidemmän ja kestävämmän tuotteen. Hyödykkeiden ostamishetkellä tapahtuvaa vertailtavuutta vahvistaisi myös se, että säädännällä määriteltäisiin myös kuluttajien saataville edellytetyt tiedot tavaroiden korjaamisesta tyypillisesti perittävistä ohjehinnoista. Takuusäätiö pitää erittäin hyvänä tavaroiden korjausvelvollisuuden vahvistamista lainsäädäntöteitse. Hyödykkeiden hankintapäätösten yhteydessä olisi erittäin hyvä, että valmistajat veloitetaan pitämään tarjoamiaan korjauspalveluja koskevat yleiset tiedot helposti kuluttajien saatavilla ja että tiedot olisi ilmoitettava selkeästi ja ymmärrettävästi. Takuusäätiö kannattaa säädäntöä, jolla varmistuttaisiin valmistajan velvollisuudesta tarjota varaosia ja työkaluja, jotta tavaroiden korjattavuus toteutuisi. Niiden tulisi myös olla siten kohtuullisen hintaisia, että lähtökohtaisesti tuotteen korjaaminen on aina selkeästi kannattavampi vaihtoehto kuin uuden hankkiminen.

Läpinäkyvyyden ja kulutushyödykkeiden todellisen vertailtavuuden näkökulmista on hyvä säätää myös siitä, että elinkeinonharjoittajan tarjotessa palvelua, jolla vertaillaan kulutushyödykkeitä ja kerrotaan hyödykkeiden kestävydestä, korjattavuudesta tai kierrätettävyydestä on syytä kertoa myös käytetystä vertailumenetelmästä. Vain täten kuluttajalla on edes etäinen mahdollisuus vertailla tuotteiden todellisuudessa.

Takuusäätiö kannattaa kuluttajansuojalain uudistamista vihreän siirtymän sekä kiertotalouden edistämiseksi. Pidämme myös erittäin tärkeänä sitä, että muutoksista tiedotetaan riittävästi niin yrittäjille kuin kuluttajille. Selkeän ja oikea-aikaisen viestinnän lisäksi myös sääntelyn toimivuuden ja vaikutusten arviointiin on voimaantulon jälkeen kiinnitettävä huomioita ja turvattava tähän riittävät resurssit.

Helsingissä 1.12.2025

Juha A. Pantzar
toimitusjohtaja
Takuusäätiö sr